

Oltárt emel a szívnek

1972-ben született. Költő, író, irodalomtörténész. Tanulmányait az Újvidéki és a Szegedi Egyetem Bölcsészkarán végezte.

Az autóúttól elég távol volt ahhoz, hogy ennek a távolságnak és a bekötőutat szegélyező nyárfák vastag törzsének, meg a lombjuk vetette dús árnyéknak köszönhetően alig legyen észrevehető, ahogy a távolabbi domb gyengéd ívben emelkedő keleti oldalán, e fűvel és hajladozó bokrokkal benőtt domboldal csaknem fészekszerű utalmában néhány tucat alacsony, vert falú ház hever.

Az úton száguldó utazó csupán akkor venné észre, csupán akkor láthatná meg ezeket a vályogházakat, ha a váratlanul szívébe markoló érzésnek engedve megállna, és a kocsiból kiszállva hunyorgó szemekkel a domb felé nézne az ereszkedő napsütésben. Ekkor pedig már az is kivehető lenne a számára, hogy a tájba hűen belesimuló házak mindegyike nagyjából ugyanabba az irányba fordul, a domboldal magasabb pontján álló és fehérsege miatt jobban szembeötlő templom felé, és hogy ennek a többé-kevésbé azonos iránynak köszönhetően a házak alkotta utcák meglehetősen szabályos, a templomhoz közeledve egyre rövidülő félköröket alkotnak, akárha magukhoz akarnák ölelni ezt a tündöklő, szálkányi fehér foltot a tájban. És láthatná az utazó, hogy ezeket a templom köré ívelődő utcákat két hosszú, nyílegyenes út szeli keresztül sugárszerűen: a templomtól indul ki mindkettő, és az egyik a domboldal fák közt elvesző erdei ösvényéhez, a másik az országútra csatlakozó bekötőúthoz vezet. A kettő közül az utóbbi a szélesebb, és egyedül ez van kikövezve sötét gránitkövekkel.

Az idők során szinte selymesre koptak ezek a kövek, tompa, olajos zöld fénnel derengenek a lenyugvó napsütésben.

Ha az utazó ekkor úgy döntene, hogy megnézi közelebről ezeket a házakat és a templomot, és autójával végiggurulna a bekötőúton, majd az első házakhoz érve leparkolna, hogy gyalog menjen tovább, ha tehát így döntene és így tenne e magányos utazó, akkor nem sokkal ezután csodálkozva tapasztalná, hogy az utcákon nem jár senki ebben az enyhülő órában: mintha munkába ment volna mindenki, vagy mintha éppen aludnának, félre-csukló fejjel. Csupán a gyenge szél mozdítana meg ezt-azt időnként, a sötét leveleket egy gesztenyefa mélyen lehajló ágain, egy résnyire feledett ajtót, egy száradó nadrág szárát az egyik udvaron. Az enyhülést hozó nyári alkonyat közeledtét jelezné ez a szellő, amikor a kikövezett út szélén sorakozó, derékmagasságú oszlopokon álló táblaképek árnyékai mind jobban megnyúlnak.

Az idegen e hosszúra nyúlt árnyékok között érkezne a templom előtti térre, amelyet szintén simára csiszolt gránitkövek borítanak.

Kétszázhetven év koptatta őket ilyen fényesre, ennyi telt el azóta, hogy a templomot egy breton kereskedő megrendelésére felépítették. Tiltott árut csempészett ez a férfi, gyakran vezetett erre az útnak akkoriban, és arra lett figyelmes, hogy éppen itt, e dombok mellett, útjának legnehezebb szakaszán lesz folyton úrrá a szívén egy szokatlan honvágy, amelyet nem értett, és amelyre nem talált semmilyen magyarázatot. Amikor viszont már sokad-jára tört rá ez a kifürkészhetetlen érzés, úgy vélte, valamit tennie kell. Ekkor támadt az a váratlan ötlete, amely rögtön, már az első percben némi enyhülést hozott torokszorító érzésére.

Templomot kell állítania ide, gondolta. És hamarosan köveket hozatott a dombhoz, köveket és embereket, és a templom fél év alatt megépült.

Első pillantásra, de talán másodikra sem találta a kutató szem semmi rendkívülit ezen a templomon, semmi rendkívülit és semmi hivalkodót. Ha nem lenne félreérthető, azt mondhatnánk, a leginkább egy lányra emlékeztet ez a templom, egy fiatal lányra, aki a kései tizenévek kihívó veszélyein túljutott már, de nem ért még el a korai huszonévek kapkodásáig, nem kihívó és nem buja tehát, hanem éppen ellenkezőleg, otthonos és kedves, ezért nem is akad meg rajta a férfi szem sóvárgása. Mintha áttetsző anyagból volna, átsiklik rajta ez a tekintet — mindazonáltal mintha csupán azért siklana át, hogy később, jóval később, egy könyörtelen pillanatban majd rádöbbenjen ez a férfi szem, hogy éppen ő, épp ez a semmitmondóan könnyed teremtés volt az, akit keresnie kellett volna a lázas és felesleges izgalmak útvesztői helyett, akit azonban ezzel az átsikló tekintettel már a legelső percben el is veszített, és vele együtt minden lehetőséget elmulasztott arra, hogy az immár hiába áhított megnyugvást valaha is megtalálja.

Valahogy így, ehhez az elszalasztott teremtéshez hasonlítva lehetne a leghívebben körülírni a templomot, ha ez a hasonlat nem lenne nagyon is félreérthető.

Szelíd és lágy vonalak, tapintatos idomok, gyengéd kiszögellések: az űzött tekintet nem talál rajta semmi figyelemre méltót. Mintha az épület minden szeglete arra utalna, hogy nem ő a fontos, éppenséggel nem ő maga, hiszen nem is önmagáért van. Hanem a felette játszó felhőkért például, azokért a magasán futó felhőbolyhokért, amelyekre a két torony mutat, vagy a szellőkért, amelyek ezeket a felhőket terelgetik, vagy esetleg az égboltért, e felhők és szelek mögött derengő kékségért, amelyre ki tudja, mikor néztünk fel utoljára, mert talán már el is elfelejtettük, hogyan kell felemelni túlterhelt tekintetünket az égre.

A kereskedőt, aki a templomot építette, minden bizonnyal valami nagy bánat érthette valamikor. Adódik azonban legalább néhány perc az életben, amikor elárad a kegyelem, és értelmet ad mindennek, ami megtörtént, vagy ami nem történt meg.

Ilyen kegyelmi perc lehetett a kereskedő számára, amikor ráébredt, hogy a fojtogató honvágy gyógyírjaként templomot emeltet a domboldalra.

Ha a keresésben megfáradt utazó valahogyan erre tévedne ezen a délutánon, és a két toronyra pillantana elcsigázott tekintettel, majd pedig közelebb lépne, és az ajtóból a számtalan elsuttogott imát őrző padok közé is benézne, láthatná, ahogy a késő délutáni napfény ferde sávokban ömlik befelé az ablakon, és a sugarait szétteríti a dióhéjbarna szőnyeg vastag bársonyán — és ez a látvány az utazó fájó szemét szinte simogatná. Ugyanakkor azt is látná, ahogy ezek a fénylemezek a tölgyfaoltárra rakódnak, és beragyogják az oltáron mindig friss virágot, bearanyozzák ennek a ki tudja, honnan idekerült liliomnak az alabástrom szirmait. Legvégül pedig, láthatná, ahogy a merülő napfény utolsó ecetvonásai megérintik az oltár mögött feszülő kereszt legkevésbé sem szenvedő, inkább enyhülést ígérő corpusának lábfejét. Egyre csendesedő lélegzettel figyelné mindezt a magányos idegen, és nem is remélt megkönnyebbüléssel venné észre, hogy nyugalom töltötte el erre a hosszú pillanatra, nyugalom és megkönnyebbülés, mivel nem pusztán csillapodott, hanem átmenetileg mintha meg is szűnt volna a bizonytalan eredetű honvágy, amely e hajszolt út során nem először markolt szívébe az imént, a dombok közelébe érve.

És számára ez a megkönnyebbülés jelentené a kegyelem percét.

Ugyanakkor viszont a kereskedő, aki a templomot emeltette, nem feledkezett meg a lassan gyógyuló sebről sem, amelyet a szívében hordozhatott. Nem feledhette a nehezen múlt fájdalmat, ezért a templom jobb szárnyában egy mellékoltárt is állíttatott, „a szív oltárát”, ahogy magában talán elkeresztelte.

Ha tehát a kételyektől szaggatott utazó a megnyugvás percei után belépne a templomajtón, és a sűrű napfényben fürdő szőnyegen végigmenne a némaságba burkolt főoltárig, ahol kétszer meghajolna összekulcsolt kézzel, majd fordulna is vissza könnyedén, hogy a megszakított útra visszatérjen — nos, akkor valahol a felénél, valahol a közepe táján ennek a forduló mozdulatnak az utazó a szeme sarkából ezt a mellékoltárt is megpillantaná, a szív oltárát, és persze az oltár feletti jelenetet. Ezzel pedig ez a megfordulás máris megakadna, hogy azután így is maradjon, félbehagyottan. Mert ekkor nemcsak megpillantaná a mellékoltár feletti képet, hanem kénytelen volna sokáig, hosszú ideig rajta tartani a szemét, ugyanis végérvényesen sújtana le rá most az, amit lát; olyannyira, hogy bele is borzongana.

A faragott dombormű közepén egy önmagát felkínáló, megengedően széttárt karú Megváltó áll, arcán mindent felismerő lemondással és mindent elfogadó visszavonással, miközben e megadón kitárulkozó mellkas közepéből, a vékony bordák közül egy ferdén beledöfött kard mered az ég felé, nagyjából az ablakon rézsútosan beeső napsugarakkal párhuzamosan.

Még fagyosabb borzongás járná át az idegent, ha végignézne a faragott jelenet többi szereplőjén.

Azt látná ugyanis, hogy a középső alak lábainál térdeplő Asszony fájdalmas mellét ugyanilyen kard járja át, és ez szintén abban az éles szögben mutat a lebukó napkorongra, mint amelyben a másik. Továbbá, a kép alsó és felső sarkait elfoglaló, a jelenetet így mintegy keretbe záró négy alak — a négy Hírvívó — szívéből is ilyen kardok meredeznek; végül pedig legalul, az ol-tárkép alján, a kitárt szárnyú Pelikán mellébe szintén *ugyanaz* a penge fúródik ferdén.

Összesen tehát hét kard a megdőlő napsugarakkal párhuzamosan, hét kard a faragott szobrok szívéből a nyugati égboltra meredve — és ez a hét kard bárkinek túl sok lett volna, bármely erre vetődő, irányt tévesztett idegének.

Éppen emiatt a legdrágább szíveket átjáró hét penge kivételesen nem is valamiféle végső összeomlást idézett volna elő, ha esetleg erre tévedt volna valaki ezen a késő délutánon, hanem ellenkezőleg, fellélegző megkönnyebbülést, belátó megnyugvást, és mindent elfogadó megszabadulást. De senki nem járt erre az utóbbi időben, a templom falai közt nem hangzott nesz, sem léptek zöreje, sem kiszakadó sóhaj, és odakint a téren szintén csend honolt. Alig volt mozgás, és ami volt, az is csupán egy utolsó óráit élő galambtól származott, amely nem tudott többé visszatérni fészkéhez a toronyba.

A fal tövében gubbasztott, közel a templomajtóhoz, utolsó keskeny sávján a lenyugvó napsugárnak.

Kevéssel korábban zuhant a kövekre. Egyik szárnya az esés következtében kificamodott, és oldalra billenve seperte a követ, míg a fal felé araszolt.

Mivel azonban senki nem vetődött erre mostanában, aki megállt volna a templomajtó előtt és fáradt szemével felnézett volna a fehér tornyokra, majd belépett volna ezen a templomajtón, hogy eltöltsön néhány percet a boltívek hűvösében, és hogy ez alatt a néhány perc alatt szemügyre vegye a padok közé beeső napfényt, a fényben úszó főoltárt és rajta a lilium aranyló szirmait, szinte csak azért, hogy aztán megpillantsa és kiszáradó torokkal hosszan nézze az égre meredő kardokat a szívekben, végül pedig mindezek után mégis megkönnyebbülve lépjen ki a szabadba, a dombok mögé süllyedt napkorong után hátramaradt enyhülő alkonyatba — mivel tehát, ismétlem, senki nem vetődött erre az utóbbi időben és nem járt itt semmiféle megfáradt utazó, így nem akadt teremtetett lélek sem, aki látta volna a vég-óráit élő galambot a fal tövében, és aki ennek láttán utolsóként még megállapíthatta volna, hogy e sebesült szárny különösképp mégsem a kudarcról, nem a vereségről és nem a reményvesztésről szól, noha ez a reményvesztés, ez a vereség és ez a kudarc kétségkívül elkerülhetetlen, hanem a dolgok megmagyarázhatat-